



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 106/2024-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], obaja [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátom JUDr. Martinom Kostrejom, Cyrila a Metoda 3, Michalovce, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/36/2023 z 30. novembra 2023 takto

### rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

### O d ô v o d n e n i e :

#### I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 6. februára 2024 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Tiež navrhujú zrušiť namietané uznesenie a priznať im náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že žalobca [REDAKOVANÉ] sa na Okresnom súde Michalovce (ďalej len „okresný súd“) domáhal proti sťažovateľom odporovateľnosti právneho úkonu.

3. Okresný súd v predvolaní z 22. októbra 2020 na pojednávanie nariadené na 16. december 2020 o 10.30 h poučil sporové strany, že ak sa na pojednávanie napriek riadnemu a včasnému predvolaniu nedostavia a svoju neprítomnosť neospravedlnia včas a vážnymi okolnosťami, na návrh druhej strany rozhodne rozsudkom pre zmeškanie [§ 273 a § 278 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)]. Na nariadené pojednávanie sa nedostavil žalobca ani jeho právna zástupkyňa JUDr. Borovská (ďalej len „právna zástupkyňa žalobcu“), rovnako ani sťažovateľ (ako žalovaný 1). Na návrh právneho zástupcu sťažovateľov okresný súd rozhodol rozsudkom pre zmeškanie žalobcu

sp. zn. 10C/86/2019 zo 16. decembra 2020. Písomné vyhotovenie rozsudku pre zmeškanie bolo právnej zástupkyňi žalobcu doručené 21. januára 2021.

4. Žalobca podal návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie, ktorý odôvodnil tým, že právna zástupkyňa žalobcu v deň konania pojednávania 16. decembra 2020 bola v priamom fyzickom kontakte s advokátkou [REDAKOVANÉ], ktorá jej 15 minút pred nariadeným pojednávaním oznámila, že bola pozitívne testovaná na respiračné ochorenie COVID-19, a preto sa nemohla nariadeného pojednávania zúčastniť (predložené čestné vyhlásenie [REDAKOVANÉ], ako aj sken jej certifikátu z absolvovaného odberu s pozitívnym výsledkom na respiračné ochorenie s následkom jej neskoršej hospitalizácie). Zároveň namietal, že jeho právna zástupkyňa túto skutočnosť nemohla okresnému súdu oznámiť, pretože telefonická linka súdu bola obsadená.

5. Okresný súd uznesením zo 14. mája 2021 návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie zamietol. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) na odvolanie žalobcu uznesením sp. zn. 5Co/137/2021 z 28. apríla 2022 uznesenie okresného súdu potvrdil.

6. Na základe podaného dovolania žalobcu podľa § 420 písm. f) CSP Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) namietaným uznesením uznesenie krajského súdu a uznesenie okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a 2 CSP). Najvyšší súd neštandardný postup právnej zástupkyne žalobcu spôsobený vzniknutou stresovou situáciou vyhodnotil ako ospravedlňujúci. Bol toho názoru, že rok 2020 bol spojený s respiračným ochorením COVID-19, ktoré prepuklo naplno, pričom obava z nákazy korešpondovala snahe predchádzať a zabrániť šíreniu respiračného ochorenia. Obmedzenia s tým súvisiace (napr. úplný lockdown, povinná izolácia osôb pozitívne testovaných na prítomnosť respiračného ochorenia, izolácia osôb, s ktorými tieto osoby prišli do kontaktu, a pod.) sa vplyvom vývoja respiračného ochorenia COVID-19 menili. Najvyšší súd bol toho názoru, že nariadené obmedzenia, ktoré bolo nevyhnutné dodržiavať, boli pre spoločnosť náročné a všeobecné súdy pri posúdení existencie ospravedlniteľného dôvodu neprítomnosti právnej zástupkyne žalobcu a žalobcu samotného na nariadenom pojednávaní na uvedené neprihliadli (bod 18 namietaného uznesenia).

## II.

7. Sťažovatelia argumentujú, že namietané uznesenie popiera ústavné záruky na spravodlivé súdne konanie, princíp materiálneho právneho štátu, a preto ho považujú za nezákonné, nespravodlivé a arbitrárne. Ďalej namietajú, že odôvodnenie namietaného uznesenia je nelogické, nezrozumiteľné, vzájomné protirečivé a nevyplýva zo zistených skutočností.

8. Podľa ich názoru právna zástupkyňa žalobcu relevantným spôsobom neospravedlnila svoju ani žalobcu neprítomnosť na nariadenom pojednávaní, a preto boli dôvodne naplnené predpoklady na vydanie rozsudku pre zmeškanie žalobcu. Ďalej tvrdia, že najvyšší súd na jednej strane uviedol, že právny zástupca má povinnosť vykonávať svoju činnosť s odbornou starostlivosťou a včas súdu oznamovať skutočnosti dôležité pre vedenie konania, pričom sú toho názoru, že uvedené nekorešponduje so správaním právnej zástupkyne žalobcu. Tiež namietajú, že ak sa právna zástupkyňa žalobcu údajne nevedela dovolať na okresný súd 16. decembra 2020 v čase od 10.15 h (doba, keď sa údajne dozvedela, že bola v kontakte s pozitívnou osobou na respiračné ochorenie) do 10.30 h (začiatok konania pojednávania), už nevykonala žiadne úkony až do 2. februára 2021 (podanie návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie).

9. Rovnako namietajú, že najvyšší súd zrušil predchádzajúce rozhodnutia všeobecných súdov aj napriek tomu, že právna zástupkyňa žalobcu nepredložila relevantný dôkaz o stretnutí s pozitívne testovanou osobou. Tiež tvrdia, že okresný súd v predvolaní na pojednávanie (22. októbra 2020) právnu zástupkyňu žalobcu riadne poučil o následkoch jej neúčasti na nariadenom pojednávaní. Poznamenali, že obmedzenia súvisiace s respiračným ochorením COVID-19 neboli nariadené v čase pojednávania (16. decembra 2020), pričom tzv. lockdown bol nariadený až o tri dni neskôr (19. decembra 2020).

10. V závere sťažovatelia tvrdia, že právna zástupkyňa žalobcu mala možnosti ako súdu ňou tvrdenú skutočnosť oznámiť, a to zaslaním mailu, opätovným telefonátom na podateľňu okresného súdu, podaním do dátovej schránky okresného súdu, avšak ani jednu z možností nevyužila.

### III.

11. Podľa § 278 CSP na pojednávaní rozhodne súd o žalobe podľa § 137 písm. a) na návrh žalovaného rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobu zamietne, ak (a) sa žalobca nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní na pojednávanie bol žalobca poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie, a (b) žalobca neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami.

12. K porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie môže dôjsť predovšetkým vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (I. ÚS 35/98), ale tiež v prípade, ak by rozhodnutie všeobecného súdu bolo arbitrárne, a teda bolo prejavom zjavnej svojvôle pri výklade a aplikácii právnej normy (I. ÚS 19/02, I. ÚS 74/05), alebo ak by výrok rozhodnutia nebol v súlade s priebehom konania (II. ÚS 107/2018).

13. Vo veci sťažovateľov prevažuje aspekt o výsledkovom charaktere práva na spravodlivý proces (III. ÚS 246/2018). Predmetom prieskumu v prerokovanej veci je namietané uznesenie najvyššieho súdu, ktorým zrušil uznesenie krajského súdu a okresného súdu, zatiaľ čo v zmysle judikatúry ústavného súdu sa v konaniach o ústavnej sťažnosti zásadne preskúmvajú len také právoplatné rozhodnutia, ktorými sa konanie vo veci samej skončilo (IV. ÚS 361/2010). Základné právo na súdnu ochranu je „výsledkové“, čo znamená, že mu musí zodpovedať proces ako celok. Skutočnosť, či namietané konanie vykazuje znaky spravodlivého procesu, závisí od celého konania a konečného rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Z tohto pohľadu sa posudzované konanie v celku javí ako spravodlivé, keďže sťažovatelia môžu v pokračujúcom konaní pred súdom reálne uplatniť všetky svoje práva.

14. Rozsudok pre zmeškanie prispieva k urýchleniu či ukončeniu konania v prípadoch, ak niektorá z procesných strán je v konaní nečinná, no zároveň má voči nečinnnej procesnej strane sankčný charakter, keď v podstatnej miere obmedzuje jej možnosť uplatňovať v konaní jej práva. Vzhľadom k tejto skutočnosti súd, ktorý rozhoduje rozsudkom pre zmeškanie, musí vždy s ohľadom na okolnosti prípadu uvážlivo posúdiť, či vydanie takéhoto rozhodnutia je na mieste, či jeho vydaním nedôjde k narušeniu procesnej rovnosti sporých strán. Z uvedených dôvodov by súd mal pristupovať k uplatneniu tohto inštitútu zdržanlivo a v nejednoznačných prípadoch by k vydaniu rozsudku pre zmeškanie pristúpiť nemal (III. ÚS 373/2020).

15. Súd rozhodujúci rozsudkom pre zmeškanie musí vnímať, že materiálnou podmienkou jeho vydania je neprítomnosť procesnej aktivity jednej z procesných strán. Z uvedeného dôvodu by mal súd rozlišovať, či v okolnostiach danej veci je neúčast' na pojednávaní dôsledkom nezáujmu strany o vývoj a priebeh konania, alebo ide len o zmeškanie pojednávania. Súd by tak vždy mal prihliadnuť na predchádzajúcu procesnú aktivitu procesnej strany v konaní a voliť túto formu rozhodnutia v prípadoch, keď je zjavné, s ohľadom na predchádzajúce správanie procesnej strany, že táto sa nechce na konaní aktívne podieľať, prípadne konanie len účelovo predlžuje.

16. K otázke naplnenia druhej podmienky stanovenej v § 278 písm. b) CSP ústavný súd uvádza, že posúdenie konkrétnych okolností, ktorými procesná strana ospravedlňuje svoju neúčast' na pojednávaní ako vážnych a z toho dôvodu i ospravedlňujúcich jej neúčast', je na uvážení všeobecného súdu, ktorý vo veci rozhoduje. Prieskum ústavného súdu je v takomto prípade obmedzený len na posúdenie, či uváženie súdu nevybočilo z medzí daných ústavou. O takýto prípad v posudzovanej veci nejde.

17. Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol pre jej predčasné podanie [§ 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde].

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

**V Košiciach 6. marca 2024**

**Peter Molnár**  
**predseda senátu**